

Asia: VN/22230/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaivosmineraaliveroa koskevasta lainsäädännöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Esitysluonnoksessa (esitys) ehdotetaan kaivosmineraaleihin kohdistuvan veron käyttöönottamista. Vero koskisi Suomessa louhittuja mineraaleja ja se kohdistuisi metalli- ja teollisuusmineraalien sekä marmorin ja vuolukiven louhintaan eli olisi soveltamisalaltaan hyvin laaja.

Metallimineraalien osalta veron peruste olisi malmiin sisältyvän metallin käypä arvo ja muiden mineraalien osalta louhitun mineraalin massa. Metallimineraalin käypä arvo määritettäisiin jalostetun metallin maailmanmarkkinahinnan mukaan erikseen kullekin louhitulle metallille. Yksikköhintana sovellettaisiin päivittäisten spothintojen keskiarvoa verokautta edeltävän kalenterivuoden aikana. Esityksessä arvorajaltin määrä olisi 0,6 % malmiin sitoutuneen metallin arvosta. Teollisuusmineraaleista ja verollisista kiviaineksista maksettava määräraajalti olisi 0,2 euroa tonnilta.

Huomioita esityksestä

Veromallin osalta esityksessä on päädytty arvorajaltiin (metallit) ja määräraajaltiin (muut mineraalit). Kuten esityksessä ja mm. valtiovarainministeriön työryhmämietintöä koskevassa VATT:n lausunnossa on todettu, rojaltityyppiset verot heikentävät kaivosyhtiöiden taloudellisia kannusteita investointeihin ja muuhun tuotantopanosten käyttöön. Kehittyneissä maissa nettotulon verojen onkin usein arvioitu olevan taloudellisten vaikutusten ja verotuoton näkökulmasta rojalteja suotuisampi veromuoto. Jos veron aiheuttamat taloudelliset haitat halutaan pitää pieninä, rojaltien veroaste joudutaan asettamaan matalaksi, jolloin tuotto jää pieneksi verrattuna tehokkaampiin veroinstrumentteihin. Esityksessä viitataan mahdollisuuteen tarkastella myöhemmin rojaltin ja nettotulon veron yhdistelmää sen jälkeen, kun rojaltimuotoisen kaivosmineraaliveron ensivaiheen kokemuksista ja vaikutuksista on saatu tarkempia tietoja. Tämä olisi toivottavaa.

Esityksen mukaan pääosa, 22 milj. euroa, tavoitellusta 25 miljoonan euron verotuotosta kerätään metallimineraaleista. Arvorajaltin veroaste, 0,6 %, on silmämääräisesti matala. Toisaalta tavoiteltu verotuotto on kuitenkin siinä määrin tuntuva, että veron tosiasiallinen taso herättää kysymyksiä.

Kansainvälisten vertailujen mukaan monissa maissa arvorajalit vaihtelevat eri metalleille noin 1 %:n ja 10 %:n välillä. Jännittä ehdotetun matalan veroasteen ja korkeahkon verotuottoarvion välillä voi selittää osaksi se, että ehdotettu veropohja, malmin sisältämän metallin markkinahinta, sisältää rikastuksen ja jalostuksen tuomaa arvonlisää. Jos vero laskettaisiin mineraalin arvolle ennen jatkokäsittelyä, kuten joissain maissa tehdään, tavoiteltu verotuotto edellyttäisi korkeamman verokannan soveltamista.

Rojaltien yksi tunnettu ominaisuus on se, että ne rasittavat eri tavoin eri mineraalien louhinnan kannattavuutta riippuen kunkin mineraalin louhinnan tuottojen (mineraalin arvo) ja kulujen suhteesta (louhinnan, rikastuksen ja jalostuksen kustannukset). Monissa maissa arvorajaltien veroasteet on porrastettu eri mineraaleille, mikä johtunee juuri tästä piirteestä. Esitys kuitenkin perustuu yhtenäisiin veroasteisiin kummallekin kaivosmineraalien pääryhmälle (metallimineraalit, muut mineraalit). Tämä ei ole välttämättä tehokas tapa kohdella erilaisia mineraaleja. Rojaltin määrä voi olla vähäinen suhteessa arvometallin kuten kullan tuottamaan ylijäämään, josta voitaisiin kerätä haluttaessa suurempi verotuotto nettotulon verolla heikentämättä mainittavasti taloudellisen toiminnan kannusteita. Vastaavasti maksettava rojalti voi olla korkea suhteessa matalan tuotto-kulu-suhteen mineraalin ylijäämään. Jälkimmäisen mineraalin louhiminen voi matalahkosta maailmanmarkkinahinnasta tai suhteellisen korkeista kuluista huolimatta olla tärkeässä asemassa jatkojalostuksen ja muun tuotannon arvoketjuissa. Yhtenäisen verokannan haittoja voidaan vähentää porrastamalla veroaste tai ottamalla käyttöön nettotuloon perustuva vero.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että louhitun metallimalmin käypä arvo lasketaan hyödyntämällä hintatietona verokautta edeltävän kalenterivuoden markkinahinnan keskiarvoa. Veromalliin olisi vaihtoehtoisesti voitu valita sen kalenterivuoden hintatietojen käyttäminen hinta-arvion perusteena, johon verokausi sijoittuu. Näillä vaihtoehdolla voi olla omat hieman erilaiset vaikutuksensa louhinnan ja rikastukseen ajoituspäätöksiin maailmanmarkkinahintojen vaihdellessa. Esityksessä ei näyttäisi olevan kiinnitetty huomiota tähän kysymykseen. Jatkovalmistelussa olisi hyvä varmistaa, ettei historiatietojen käyttäminen hintaperusteena aiheuta epätoivottavia ohjausvaikutuksia.

Collan Mikael
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Kari Seppo
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus